

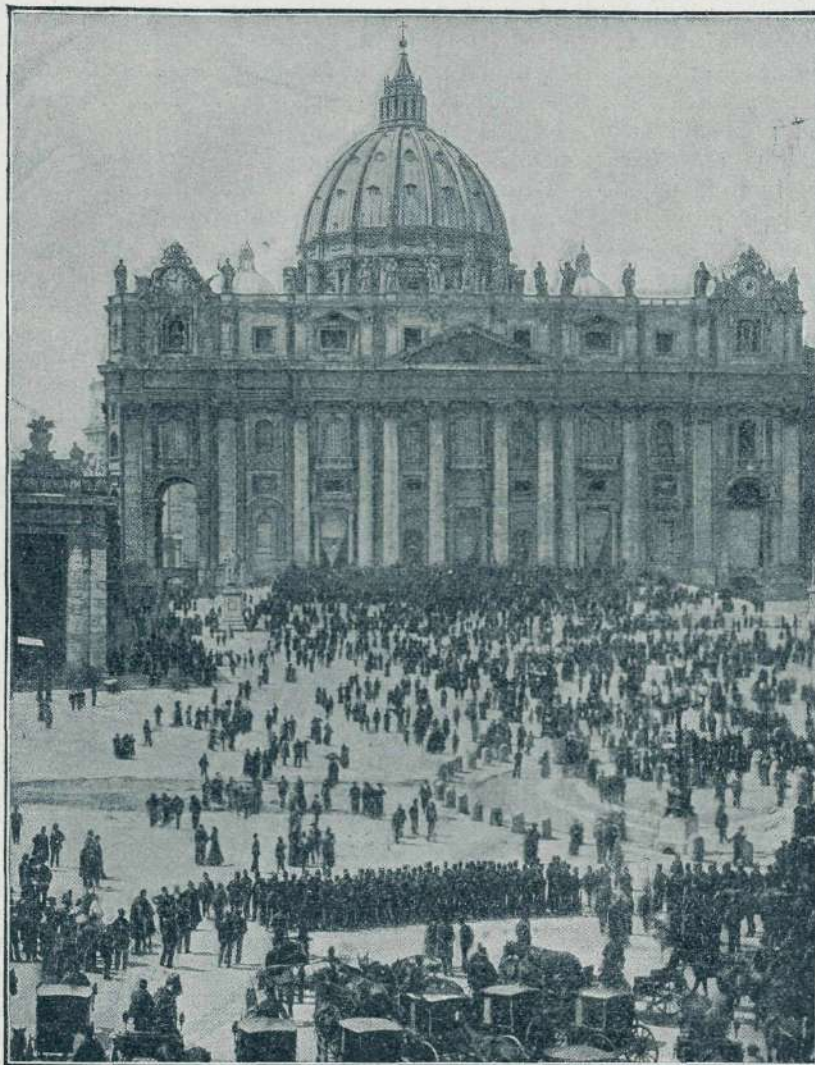
Ko so izmrle razne rodbine, so prišli gozdovi nazaj v last vladarjevo, kateri jih je oddajal večinoma zopet kot zastave za denarna posojila, a si pridržal vrhovno oblast nad njimi. Podložniki so imeli pravico, da so si iz njih jemali les, potreben jim za hišno gospodarstvo. V krajih, kjer je bilo več rodbin, jih je izročil podjetjem, ki so večinoma pridobivala železo. S tem je hotel vladar koristiti prebivalstvu, in hkrati z obrtjo potegniti tuje kapitalije v deželo, ali pa svoji blagajni pridobiti novih dohodkov v obliki colnin, mitnic in podobnih davščin.

Čim bolj se je pa razvijala železna obrt in čim bolj je rastlo prebivalstvo, tem bolj so tudi izkoriščali gozdove. Ogljarji so žgali les in rovtarji (roden = trebiti) so izsekavali velike kose iz gozdov. Začel se je že zgodaj boj med izsekovavci in med ohranitelji gozdov. V XVI. stoletju so zato začeli sestavljati gozdne in rudarske rede. Skozi naslednja stoletja se vedno vlečejo prepiri med sekiro ljudstva in obrti ter med branitelji gozdnih pravic. Pri tem je padal polagoma gozd za gozdom. Nastajali so rovti, njive, travniki; ti so se polagoma legitimirali in slednjič vpisavali v zemljiške knjige. Potem je pristopila lesnatrgovina,

ki je izvažala naš les po Savi na Hrvaško, na Trst, v Benetke in odtod v daljne kraje. „Orientalna družba“, ustanovljena l. 1719., ki je prenehala l. 1728., je mnogo lesa izvozila iz naše dežele.

Izsekavanje gozdov je v XVIII. stoletju že podrlo marsikako lepo, dragoceno šumo. Kmet in meščan, ki se sicer nista mogla, sta si bila

vendar v tem edina, da sta brezobzirno izkoriščevala gozdove. Resno in previdno se je gospodarilo redkokje, in tam, kjer so posamezniki modro branili gozde, kakor n. pr. bistrski opat, je to včasih preprečil urad, da so mesta dobivala les po najnižjih cenah. Kmečko ljudstvo, ki se je naselilo v rovtih, je bilo revno in je gojilo večinoma koze, te

Trg sv. Petra na dan papeževega jubileja.

pa so škodovale nasadom in mnogo pripomogle, da se niso dvignili novi gozdovi.

Iz članov bivše „Academie Oporosorum“ se je sestavilo leta 1767. „Društvo poljedelcev in koristnih umetnosti“; v njem je bil tudi znani botanik Scopoli. Zanimiv je njegov načrt, kako varovati gozde. Zahteval je, da se naj zabrani zapravljava vporaba lesa pri zidavi, pri